

Comença la nostra història - Tobias Wolff

La majoria dels contes de Tobias Wolff (Alabama, 1945) retraten personatges corrents que tenen maldecaps d'estar per casa. La peculiaritat de la seva obra és que cada poques pàgines aconsegueix crear una escena inoblidable. Les escenes que situa a mig conte superen sovint el final, que no sempre tanca la història. A hores d'ara ja sabem que tots els contes s'acaben, ja que si no serien infinits; però no tots tenen final en el sentit que la història arriba a una conclusió. En ocasions, Wolff escriu un final que no peca pas d'artificios i solemne -de wagnerià-, però que sens dubte és un final. D'altres vegades deixa la història en suspensió. Una altra opció elegant consisteix a tancar la línia secundària mentre deixa oberta la principal. Alguns contes, finalment, acaben d'una manera tan abrupta que el lector es pregunta si s'ha produït algun error en la compaginació.

Repassem quatre escenes memorables del llibre: una, el nebot d'un dictador sud-americà, la seva jove madrastra i dos companys de l'internat s'atipen en un bufet escandinau situat a peu de carretera d'algun lloc innominat dels Estats Units; dues, un nen i el seu pare ("arrugat, amable, amb l'honor per terra, resplendent de seguretat") tornen cap a casa per una carretera tan plena de neu que ja no és una carretera; tres, una professora maltractada per la vida pren la revenja en forma de conferència pronunciada a la sala d'actes d'una universitat pomposa; quatre, una bala s'encasta lentament en el cervell d'un crític literari que no s'adona que en el lloc equivocat no es poden pronunciar les paraules equivocades. Es tracta d'escenes que omplen tant el lector que fa l'efecte que duguin incorporada la banda sonora.

Algun conte incorpora el que James Joyce va definir com a "epifania", és a dir, la descripció d'un fet corrent que esdevé radiant gràcies a un tractament acurat; o bé, segons una altra definició actualment més en voga, la descripció d'un fet carregat de significació transcendental per a qui el percep. En trobem un exemple al conte *Alta volada*, en què un nen està practicant el ganxo de bàsquet al pati d'un amic. La mare de l'amic l'ha fet entrar a casa, i ell es troba sol al pati, encistellant la pilota una vegada i una altra. "Tot estava en silenci. L'únic soroll el feia la pilota en picar contra el tauler, el cantell i l'asfalt. Al cap d'una estona, vaig parar de llançar i el vaig esperar dret, botant la pilota. Estava massa inflada i em tornava ràpid a la mà, produint un soroll buit encobert per una nota aguda que es perllongava en el silenci. La cosa em va fer mala espina, però vaig continuar fent botar la pilota, d'alguna manera incapaç de trencar el

ritme en què havia caigut. La mà se'm movia sola, tocant lleugerament la superfície gravada i empenyent avall amb la força justa per fer-la tornar. El so se sentia cada cop més alt, més fort, més buit, era el so de la buidor, d'una buidor que batejava com un maldecap". Ja es veu que de vegades els contistes nord-americans escriuen a la manera d'Albert Camus.

Els escenaris on Tobias Wolff situa la seva obra no són efectistes ni rebuscats. A banda del treball d'orfebreria en la construcció de gestos i diàlegs, allò que el caracteritza és la varietat d'ambientacions que aconsegueix sense abandonar la versemblança dels detalls. Els seus contes són poblats per nens i adults, joves i adolescents, pares i fills, cosins i germans, xicots i divorciats, caçadors i soldats, professors i jornalers, mecànics i periodistes. Hi predominen, això sí, els personatges indecisos, desenganyats, penedits, insatisfets, desproveïts d'iniciativa, governats per la nostàlgia. El to de recança el resumeix a la perfecció un personatge d'*El Leviatan*: "És cert que tots hem fet coses de les quals ens avergonyim. Però m'agradaria haver-ne fet més. Ho dic de debò. M'agradaria haver fet més mal i haver comès més errors, errors dels de debò, dels de fer coses dolentes i no dels de deixar-te endur i fer simplement coses que no t'agraden". És aquesta recança la que explica que el protagonista de *Mortals* escrigui l'esquela d'ell mateix, com si fos l'única manera de reinventar-se, de dotar la seva biografia de sentit, de llegir els elogis d'uns anys que no n'han merescut, d'elogis.

Tobias Wolff ha publicat contes, novel·les i memòries. En una de les presentacions públiques d'aquest recull, va assegurar que preferia el conte perquè, com que hi ha menys variables en joc, és un gènere on la perfecció és possible. I, certament, una bona part dels contes reunits a *Comença la nostra història* s'hi acosta prou, a la perfecció.